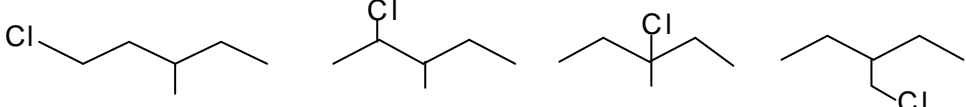
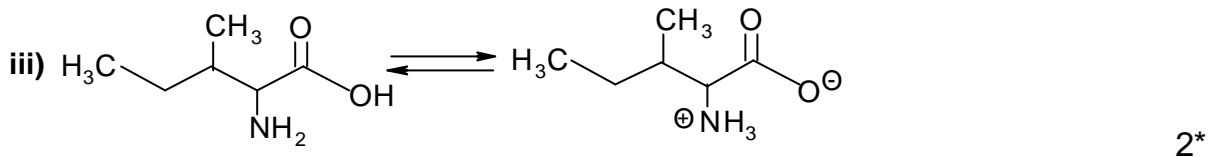
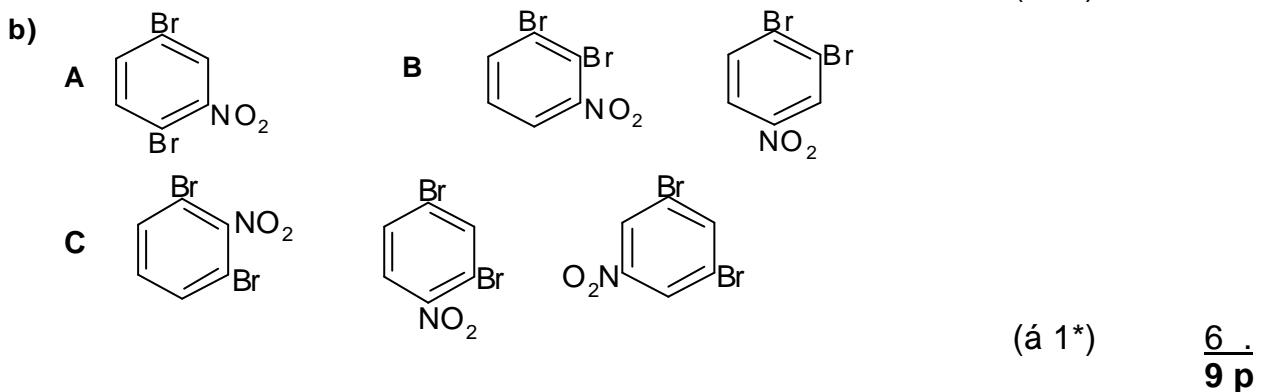
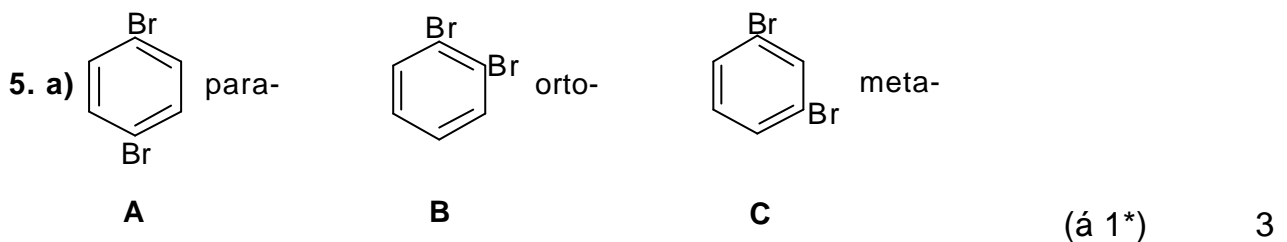

1999/2000 õa keemiaolümpiaadi piirkondliku vooru ülesannete lahendused
12. klass

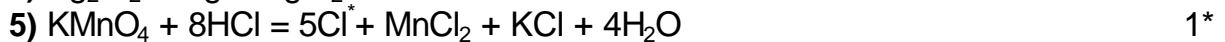
1. a) i) Suhkrud   ii) Happed   1
 b) Suhkrutes on alati hüdroksüülrühmi;   0,5
 kindlasti peab olema ka –COOR ehk estersideme grupp   1
 c) Hüdroolüüs   1
 d) $A-COO-B + H_2O = A-COOH + B-OH$ 2*
 e) $m(\text{uneliiv}) = 1,5 \cdot 10^6 \text{ inimest} \cdot 65 \text{ kg/inimene} \cdot 1,0 \cdot 10^{-6} \text{ g/kg} = \mathbf{98 \text{ g}}$ 1
 f) $100 \text{ kg mees vajab } 100 \text{ kg} \cdot 1,0 \cdot 10^{-6} \text{ g/kg} = 1,0 \cdot 10^{-4} \text{ g}$ 0,5
 $\frac{1,0 \cdot 10^{-4} \text{ g}}{60 \text{ kg}} = 1,7 \cdot 10^{-6} \text{ g/kg}$, mis ilmselt pole ohtlik.   1
8 p
2. a) $[H^+] = 10^{-1,92} = 1,20 \cdot 10^{-2} \text{ mol/dm}^3$ 1
 b) $K_{\text{dis}} = \frac{[H^+]^2}{c}$ 2*
 c) $c(\text{hape}) = \frac{(1,20 \cdot 10^{-2})^2}{1,75 \cdot 10^{-5}} = \frac{1,44 \cdot 10^{-4}}{1,75 \cdot 10^{-5}} = \mathbf{8,23 \text{ mol/dm}^3}$ 3
 d) $0,533 = \frac{32,0 \text{ g/mol}}{M(\text{hape})}$ }
 $M(\text{hape}) = 32,0 \text{ g/mol} \cdot \frac{1}{0,533} = \mathbf{60,0 \text{ g/mol}}$ }   1
 CH_3COOH , etaanhape }
 e) i) $CH_3COOH + C_2H_5OH = CH_3COOC_2H_5$ 1*
 ii) etüületanaat   0,5
 iii) $m(CH_3COOC_2H_5) = \frac{1}{1} \cdot 8,23 \text{ mol} \cdot 0,80 \cdot 88,1 \text{ g/mol} = \mathbf{580 \text{ g}}$ 1,5*
10 p
3. a) Küllastatud süsivesiniku valem: C_nH_{2n+2} }
 i) $\frac{1 \cdot (2n+2)}{12n+1(2n+2)} = 0,163$ }
 $2n+2 = 2,282n+0,326$ $0,282n = 1,674$ $n = 6$ }   2
 ii) C_6H_{14} 1*
 b) Et 6 süsinikuga oleks võimalik neli monokloroisomeeri, peab kolmanda süsiniku kõrvalahelas olema metüülradikaal
 (á 0,5)   2
 c)
 $CH_3-CH=CH-CH_3 + CH_3-C(=O)-H \xrightarrow{h} CH_3-CH_2-\overset{CH_3}{CH}-C(=O)-CH_3 \xrightarrow[\text{OH}^-]{N_2H_4} CH_3-CH_2-\overset{CH_3}{CH}-CH_2-CH_3$
 (1*; 1,5*; 1,5*) 4
9 p
4. a) i) $C_2H_5CH(CH_3)CH(NH_2)COOH$ 1*
 ii) 2-amino-3-metüülpentaanhape   1
 b) 2-aminohape (või α -aminohape)   1

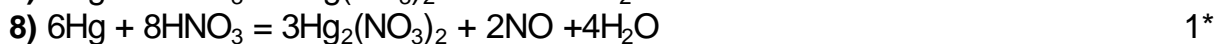
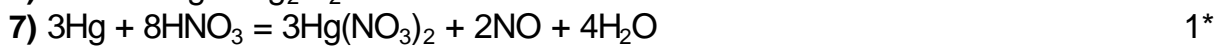
e) 2, 3, 4, 5, 6 $\frac{1^*}{12 \text{ p}}$

6. a) **X** – Hg, elavhõbe; **Y** – HgO, elavhõbe(II)oksiid; **Z**– Hg₂Cl₂, elavhõbe(I)kloriid, kalomel; **A** – HgCl₂, elavhõbe(II)kloriid, sublumaat; **B**– Hg(NO₃)₂; elavhõbe(II)nitraat; **D** – Hg₂(NO₃)₂, elavhõbe(I)nitraat. (á 0,5*)   3

Märkus: Hg oksüdeerijaks on kloor tekkimise momendil. Cl₂ moodustumine lugeda ka õigeks.

c) Metallide lahuseid elavhõbedas nimetatakse amalgaamideks. $\frac{1^*}{12 \text{ p}}$